

Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка
НН інститут культури і мистецтв
Кафедра хорового диригування, вокалу та методики музичного навчання

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор НН інституту
культури і мистецтв

О.А. Устименко-Косоріч
«31» серпень 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Диригування

галузь знань 02 Культура і мистецтво

спеціальність 025 Музичне мистецтво

освітня-програма/програми Музичне мистецтво

мова навчання українська

Погоджено науково-методичною
комісією НН інституту
культури і мистецтв
«31» серпня 2020 р.
Голова О.Ф. Руденко

Розробники:

Карпенко Є. В., доцент кафедри хорового диригування, вокалу та методики музичного навчання

Гавриленко Ю. Д., викладач кафедри хорового диригування, вокалу та методики музичного навчання

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедр хорового диригування, вокалу та методики музичного навчання та кафедри хореографії та музично-інструментального виконавства.

Протокол № 1 від «27» серпня 2020 р.

Завідувачі кафедр:

І. П. Заболотний, професор, заслужений діяч мистецтв України

О. В. Єременко, доктор педагогічних наук, професор

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Магістр	Вибіркова	
		Рік підготовки:	
1-й		1-й	
Семестр			
1-й		1-й	
Лекції			
-		-	
Практичні, семінарські			
50 год.		10 год.	
Лабораторні			
-		-	
Самостійна робота			
100 год.		140 год.	
Консультації:			
-	-		
Вид контролю: I семестр – залік			
Загальна кількість годин – 150			

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Дисципліна «Диригування» є важливим компонентом в системі підготовки магістра музичного мистецтва, здатного керувати колективом. Опановуючи дисципліну студенти вивчають, удосконалюють та поглиблюють знання про специфіку диригентського жесту, взаємозв'язок внутрішньо-дольової пульсації та жестоутворення, способи досягнення виразності диригування. Знайомляться та розширюють теорію та алгоритм оволодіння вміннями і навичками диригентської мануальної техніки, вміннями працювати над художньою виразністю виконуваних творів, формуванням необхідних професійних компетенцій магістрантів музичного мистецтва – майбутніх артистів-виконавців.

Засвоєння програмного матеріалу дисципліни «Диригування» забезпечує оволодіння інтегральними, загальними та фаховими компетенціями відповідно до освітньо-професійної програми «Музичне мистецтво»: ІК – здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі музичної професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій в теорії, історії музики, у педагогіці, виконавстві та характеризується невизначеністю умов і вимог; ЗК 6 – здатність генерувати нові ідеї (креативність); ЗК 9 – здатність працювати автономно; ФК 1 – здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції; ФК 2 – усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду; ФК 4 – здатність інтерпретувати художні образи у музикознавчій / виконавській / диригентській / композиторській / педагогічній діяльності; ФК 8 – здатність взаємодіяти з аудиторією для донесення музичного матеріалу, вільно і впевнено репрезентувати свої ідеї (художню інтерпретацію) під час публічного виступу; ФК 9 – здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології виконавської діяльності; ФК 10 – здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві та музичній педагогіці; ФК 11 – здатність ефективно використовувати музично – технічні засоби у виконавській діяльності.

Мета – підготувати компетентного та конкурентоспроможного фахівця в галузі музичного мистецтва, здатного до активної художньо-творчої діяльності з колективом.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовою вивчення дисципліни «Диригування» є опанування дисциплін «Хоровий клас» та «Оркестровий клас», попереднє вивчення курсів «Диригування», «Сольфеджіо», «Теорія музики», «Гармонія», «Поліфонія», «Аналіз музичних творів», «Всесвітня історія музичної культури», «Читання партитур», «Інструментознавство», «Інструментовка» відповідно до освітньо-професійної програми «Музичне мистецтво» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 025 Музичне мистецтво. Зазначене сприятиме опануванню дисципліни «Диригування» другого (магістерського) рівня вищої освіти.

3. Результати навчання за дисципліною

Результати навчання за дисципліною «Диригування» передбачають оволодіння та розширення професійного понятійного апарату, вмінь та навичок, які дозволяють ефективно працювати з колективом.

На заняттях з Диригування формується та удосконалюється не лише необхідний комплекс диригентських жестів, але здійснюється психологічна підготовка студента до спілкування з колективом. Під час занять з диригування студент формується як музикант, навчається самостійно приймати творчі рішення, виявляє здатність до формування власної виконавської концепції творів, що вивчаються.

Вивчення дисципліни «Диригування» передбачає здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі музичної професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій в теорії, історії музики, у педагогіці, виконавстві та характеризується невизначеністю умов і вимог. Результатом навчання за дисципліною є сформовані такі програмні результати навчання:

<p>Знання: виконавської культури, техніки диригування, володіння інструментом (голосом). Уміння: використовувати набуті знання та вміння на практиці. Комунікація: взаємодія диригента та колективу.</p>	<p>ПРН 1</p>	<p>Володіти професійними навичками виконавської (диригентської), творчої та педагогічної діяльності.</p>
<p>Знання: особливостей стилів, жанрів, певної доби, до якої належать музичні твори. Уміння: здійснювати аналіз музичних творів стосовно виявлення диригентських та виконавських труднощів, визначення особливостей художнього змісту та драматургії.</p>	<p>ПРН 3</p>	<p>Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.</p>
<p>Знання: особливостей стилів, жанрів, певної доби, до якої належать музичні твори, особливостей здійснення виконавських та музикознавчих інтерпретацій. Уміння: використовувати набуті знання для створення художньої інтерпретації, створювати та продукувати особисту інтерпретаційну версію музичного твору. Комунікація: взаємодія диригента з колективом за допомогою мануальної техніки.</p>	<p>ПРН 5</p>	<p>Вибудувати концепцію та драматургію музичного твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію.</p>
<p>Знання: особливостей здійснення виконавських та музикознавчих інтерпретацій. Уміння: демонструвати володіння музично-аналітичними навичками у процесі створення інтерпретаційних версій музичних творів.</p>	<p>ПРН 6</p>	<p>Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.</p>

<p>Знання: специфічної термінології та основних понять і категорій музичного мистецтва.</p> <p>Уміння: розкривати зміст понять і категорій музичного мистецтва в контексті його історичного становлення.</p> <p>Комунікація: використання термінології під час комунікації диригента з колективом.</p>	ПРН 7	Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
<p>Знання: змісту музичного мистецтва, мистецьких цінностей, естетичних ідеалів та національної свідомості.</p> <p>Уміння: розвивати мистецькі цінності, демократичні та естетичних ідеали, гуманістичну мораль та національну свідомість засобами музичного мистецтва.</p> <p>Комунікація: сценічна взаємодія зі слухачами та іншими артистами.</p>	ПРН 12	Здатність розвивати у суспільстві засобами музичного мистецтва загальнолюдські та мистецькі цінності, демократичні та естетичні ідеали, гуманістичну мораль та національну свідомість.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Специфіка опанування диригентською майстерністю передбачає обов'язкове цілісне виконання музичних творів. Рівень виконавської підготовки магістранта з «Диригування» оцінюється за такими критеріями: знання партитури, постановка диригентського апарату; технічна досконалість диригування, засвоєння диригентських схем і позицій, вміння диригувати в різних темпах; володіння всіма штриховими засобами; вміння визначити характер та образно-емоційного зміст твору; вміння здійснити аналіз фактури і форми; опанування засобів диригентської виразності; майстерність диригування колективом; стильова та жанрова відповідність твору; артистизм та творча індивідуальність виконавця.

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90 – 100	Яскрава виконавська інтерпретація творів, систематична, результативна, цілеспрямована робота студента над удосконаленням диригентської техніки, успішна робота з колективом.
82 – 89	Систематична, результативна, цілеспрямована робота студента над удосконаленням диригентської техніки. Студент демонструє досить переконливий рівень втілення художніх образів творів, що виконуються.
74 – 81	Цілеспрямована та систематична робота студента над удосконаленням диригентської техніки. Студент не завжди демонструє переконливий рівень втілення художніх образів творів, що виконуються. Спостерігаються окремі помилки в застосуванні диригентських прийомів.
64 – 73	Недостатня наполегливість в напрямку оволодіння диригентськими уміннями, навичками, наявність досить суттєвих недоліків у диригентській підготовці.

60 – 63	Відсутність системності, наполегливості, старанності в оволодінні диригентськими знаннями, уміннями, навичками, наявність суттєвих недоліків у диригентській підготовці.
35 – 59	Недбале ставлення до занять, постійне невиконання завдань, які передбачені навчальною програмою, низький рівень розвитку музикального слуху, слабкий розвиток музичного мислення, пам'яті, низький рівень диригентських знань, умінь, навичок, про що свідчить недбалість виконавської інтерпретації музичних творів.
1 – 34	Завдання не виконане, знання з навчальної дисципліни відсутні. Велика кількість пропусків занять без поважних причин.

Розподіл балів (залік)

Поточний контроль										Разом	Сума
Розділ 1					Розділ 2						
Т 1.1	Т 1.2	Т 1.3	Т 1.4	Т 1.5	Т 2.1	Т 2.2	Т 2.3	Т 2.4	Т 2.5	80	100
Поточний контроль											
8	8	8	8	8	8	8	8	8	8		
Контроль самостійної роботи										20	
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути: результати самостійної роботи, виконаних практичних завдань, виконання тестових завдань, академічний концерт, відкрите заняття, залік.

6. Програма навчальної дисципліни

Розділ I. Диригентська постава та вивчення диригентських схем.

Розділ II. Удосконалення диригентської техніки як передумова успішної роботи з виконавським колективом.

7. 1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Диригентська постава та вивчення диригентських схем.

Тема 1.1. Диригентська постава. Поняття афтакту. Зняття звучання. Музично-теоретичний аналіз музичного твору.

- Диригентська постава. Усвідомлення зручної позиції рук. Відпрацювання природної форми кисті.

- Вивчення афтактів до різних долей. Відпрацювання вступів та знятть.
- Роль палички у оркестровому диригуванні.
- Значення музично-теоретичного аналізу твору. Його особливості.

Тема 1.2. Вивчення простих розмірів. Функції рук.

- Вивчення тридольної схеми.
- Вивчення дводольної та чотиридольної схеми.
- Диригування твору з вивченими схемами.
- Функції рук.

Тема 1.3. Відпрацювання штрихів *legato*, *non legato*, *staccato*, *marcato*.

- Вивчення диригентської схеми на *legato*, *non legato*, *staccato*, *marcato*.
- Робота над агогікою, фразуванням, динамікою партитури.
- Відпрацювання вивчених штрихів на вправах або творі.
- Визначення характеру твору, його образно-емоційного змісту.

Тема 1.4. Удосконалення навичок керування динамікою.

- Залежність м'язової активності диригентського апарату від динамічних відтінків.
- Роль корпусу у відбитті прагнень диригента стосовно динаміки.
- Додаткові засоби, що підвищують ефективність керування колективом.
- Вивчення *sP*, *sF*.
- Аналіз динаміки у творі, який диригується.

Тема 1.5. Вивчення складних та несиметричних розмірів.

- Вивчення розмірів $5/4$, $6/4$, $6/8$, $7/4$, $9/12$.
- Розвиток чуття внутрішньо-дольової пульсації. Впевнена зміна диригентської схеми внаслідок необхідності.

- Робота над виразністю виконання.
- Диригування твору із складними та несиметричними розмірами.

Розділ 2. Удосконалення диригентської техніки як передумова успішної роботи з виконавським колективом.

Тема 2.1. Особливості роботи над партитурою.

- Особливості роботи над оркестровою партитурою (аналіз оркестрової фактури; робота над музичною формою твору з визначенням його частин та цілого, визначення кульмінації та ін.).
- Особливості роботи над хоровою партитурою (визначення фактури, робота над формою твору, вокально-хоровий аналіз та ін.).
- Гра партитури на фортепіано. Вивчення партій голосом. Вивчення партій оркестрової партитури.
- Особливості оркестровки та хорового аранжування.

Тема 2.2. Твори крупної форми, поліфонічні та твори зі складними розмірами. Твори різні за стилем та жанрами.

- Твори крупної форми: увертюри, меси, ораторії, реквієми, оперні сцени, поліфонічні твори - визначення прийомів диригування, драматургія, структура.
- Формування уявлень структури будови творів крупної форми (меса, кантата, ораторія, фуга, увертюра тощо), поліфонічних творів.
- Розкриття художньо-образного змісту, використання власного теоретичного та практичного досвіду.
- Аналіз твору з використанням знань, предметів теоретичного, диригентського циклу.

Тема 2.3. Підготовка практичної діяльності з колективом.

- Закріплення практичних навичок володіння методикою розучування творів. Побудова плану репетиційної роботи, визначення шляхів подолання технічних труднощів.
- Удосконалення методів та прийомів роботи з колективом. Закріплення методів вивчення музичного твору: аналіз художнього змісту творів, характеристика рис фактури, засобів виразності.
- Використання власного диригентського досвіду для створення виконавської моделі твору.

Тема 2.4. Створення виконавської концепції.

- Визначення диригентських засобів, які відповідають характеру твору, що вивчається: визначення кульмінаційних епізодів, виявлення співвідношення частин та цілого.
- Визначення труднощів виконання виходячи з можливостей колективу.
- Особливості виконання оркестрового супроводу солісту-інструменталісту, солісту-вокалісту. Особливості виконання творів із супроводом для хору та оркестру, хору і солісту.

Тема 2.5. Удосконалення комплексу знань та навичок для практичної роботи з колективом.

- Визначення стилевих особливостей твору, його інтерпретація, використання теоретичних та практичних знань, вмій. Удосконалення аналізу партитури.
- Формування творчих здібностей в навчально-виховному процесі.
- Складання плану репетиційної роботи над вибраним твором. Репетиційна робота над репертуаром з колективом (методи, прийоми).
- Формування творчого підходу та особистої ініціативи студента.

7.2 Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин										
	Денна форма					Заочна форма					
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі				
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.		Самост.р	Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.
РОЗДІЛ 1. Диригентська постава та вивчення диригентських схем.											
Тема 1.1. Диригентська постава. Поняття аутфакту. Зняття звучання. Музично-теоретичний аналіз музичного твору.	12		4			8			2		14
Тема 1.2. Вивчення простих розмірів. Функції рук.	12		4			8			2		14
Тема 1.3. Відпрацювання штрихів legato, non legato, staccato, marcato.	12		4			8					14
Тема 1.4. Удосконалення навичок керування динамікою.	12		6			8					14
Тема 1.5. Вивчення складних та несиметричних розмірів.	12		4			8			2		14
РОЗДІЛ 2. Удосконалення диригентської техніки як передумова успішної роботи з виконавським колективом.											
Тема 2.1. Особливості роботи над партитурою.	18		4			12					14
Тема 2.2. Твори крупної форми, поліфонічні та твори зі складними розмірами. Твори різні за стилем та жанром.	18		6			12			2		14
Тема 2.3. Підготовка до практичної діяльності з колективом.	18		6			12					12
Тема 2.4. Створення виконавської концепції.	18		6			12			2		16
Тема 2.5. Удосконалення комплексу знань та навичок для практичної роботи з колективом.	18		6			12					14
Усього годин	150		50			100	150		10		140

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1.1 Диригентська постава. Усвідомлення зручної позиції рук. Відпрацювання природної	2	

	форми кисті.		
2	Тема 1.1.1 Вивчення ауфтактів до різних долей. Відпрацювання вступів та знятть.		2
3	Тема 1.1.2 Роль палички у оркестровому диригуванні. Значення музично-теоретичного аналізу твору. Його особливості	2	
4	Тема 1.2 Вивчення тридольної схеми.		
5	Тема 1.2.1 Вивчення дво- та чотиридольної схеми.	2	2
6	Тема 1.2.2 Диригування твору з вивченими схемами. Функції рук.	2	
7	Тема 1.3 Вивчення диригентської схеми на legato, non legato, staccato, marcato.		-
8	Тема 1.3.1 Робота над агогікою, фразуванням, динамікою партитури.	2	
9	Тема 1.3.2 Відпрацювання вивчених штрихів на вправах або творі. Визначення характеру твору, його образно-емоційного змісту.	2	-
10	Тема 1.4 Залежність м'язової активності диригентського апарату від динамічних відтінків.	2	
11	Тема 1.4.1 Роль корпусу у відбитті прагнень диригента стосовно динаміки.	2	-
12	Тема 1.4.2 Додаткові засоби, що підвищують ефективність керування колективом.		
13	Тема 1.4.3 Вивчення sP, sF. Аналіз динаміки у творі, який диригується.	2	-
14	Тема 1.5 Вивчення розмірів 5/4, 6/4, 6/8, 7/4, 9/12. Розвиток чуття внутрішньо-дольової пульсації.	2	2
15	Тема 1.5.1 Робота над виразністю виконання. Диригування твору із складними та несиметричними розмірами.	2	
16	Тема 2.1 Особливості роботи над партитурою.	2	-
17	Тема 2.1.1 Гра партитури. Вивчення партій.		
18	Тема 2.1.2 Особливості оркестровки та аранжування.	2	
19	Тема 2.2 Твори крупної форми (меси, реквієми, ораторії).	2	
20	Тема 2.2.1 Твори крупної форми (оперні сцені).	2	2
21	Тема 2.2.2 Аналіз твору з використанням знань, предметів теоретичного, диригентського циклу.	2	
22	Тема 2.3 Побудова плану репетиційної роботи, визначення шляхів подолання технічних труднощів.	2	
23	Тема 2.3.1 Удосконалення методів та прийомів роботи з колективом.	2	-

24	Тема 2.3.2 Використання власного диригентського досвіду для створення виконавської моделі твору.	2	
25	Тема 2.4 Визначення диригентських засобів, які відповідають характеру твору, що вивчається: визначення кульмінаційних епізодів, виявлення співвідношення частин та цілого.	2	2
26	Тема 2.4.1 Визначення труднощів виконання виходячи з можливостей колективу.	2	
27	Тема 2.4.2 Особливості виконання оркестрового супроводу солісту-інструменталісту, солісту-вокалісту. Особливості виконання творів із супроводом для хору та оркестру, хору і солісту.	2	
28	Тема 2.5 Визначення стильових особливостей твору, його інтерпретація, використання теоретичних та практичних знань, вмінь.	2	-
29	Тема 2.5.1 Удосконалення аналізу партитури.	2	
30	Тема 2.5.2 Складання плану репетиційної роботи над вибраним твором.	2	
Разом		50	10

Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1.1. Диригентська постава. Поняття ауфтакту. Зняття звучання. Музично-теоретичний аналіз музичного твору.	8	14
2	Тема 1.2. Вивчення простих розмірів. Функції рук.	8	14
3	Тема 1.3. Відпрацювання штрихів legato, non legato, staccato, marcato.	8	14
4	Тема 1.4. Удосконалення навичок керування динамікою.	8	14
5	Тема 1.5. Вивчення складних та несиметричних розмірів.	8	14
6	Тема 2.1. Особливості роботи над партитурою.	12	14
7	Тема 2.2. Твори крупної форми, поліфонічні та твори зі складними розмірами. Твори різні за стилем та жанром.	12	14
8	Тема 2.3. Підготовка до практичної діяльності з колективом.	12	12
9	Тема 2.4. Створення виконавської концепції.	12	16

10	Тема 2.5. Удосконалення комплексу знань та навичок для практичної роботи з колективом.	12	14
Разом		100	140

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Барсова І. Книга про оркестр. К.: Музич. Україна, 1988. 157 с.
2. Бенч О., Шокало О. Український хоровий спів. Київ: Український світ, 2002. 440 с.
3. Бурбан М. Українські хори і диригенти. Дрогобич: Посвіт, 2006. 640 с.
4. Гайденко А. Інструментознавство та основи теорії інструментування: Підручник. Х.: Майдан, 2010. 156 с.
5. Геринович О. Криниця життя. Спогади, творчість, педагогіка. Івано-Франківськ: Гостинець, 2006. 140 с.
6. Доронюк В. Курс техніки диригування. Івано-Франківськ: Івано-Франківська обласна друкарня, 2004. 292 с.
7. Єржемський О. Психологія диригента. К.: Муз. Україна, 1991. 103 с.
8. Історія диригування (оркестрове виконавство): методичні матеріали з курсу / уклад. Ю.І.Лошков. Х.: ХДАК, 2002. 34 с
9. Казачков С. От урока к концерту. М., 1990.
10. Колесса М. Основи техніки диригування. Київ: Музична Україна, 1973. 100 с.
11. Коломоєць О. Хорознавство. Київ: Либідь, 2001. 167 с.
12. Кучерук В. Народний музичний інструментарій України. Луцьк: Ред. вид. від. «Вежа» Волин. Держ. у-ту ім. Лесі Українки, 1997. 123с.
13. Кучерук В., Кучерук Н., Олексюк О. Оркестровий клас: Навчальний посібник. Редакційно-видавничий відділ «Вежа» ВДУ імені Лесі Українки, Л., 2010. 148 с.
14. Михайличенко О. Нариси з історії музично-естетичного виховання молоді в Україні. Київ: КДЛУ, 1999. 224 с.
15. Олексюк О. Методика викладання гри на народних інструментах: навч. Посібник. К.: ДАККіМ, 2004. 135 с.
16. Опарик Л.М. Теорія та методика читання музики з листа в класі фортепіано: Методичні рекомендації для студентів вищих музичних навчальних закладів. Івано-Франківськ, 2010. 34 с.
17. Основи диригування : робоча навч. прогр. [для студ. напряму 6.020204 „Музичне мистецтво” освітньо-кваліф. рівня „бакалавр”] / уклад. П. Й. Шиманський, Н. П. Кучерук. Луцьк : Вежа, 2007. 17 с.
18. Пасічняк Л. Робота диригента над музичним твором: Методичні рекомендації до дисципліни “Оркестрове диригування” для студентів вищих музичних навчальних закладів III-IV рівнів акредитації напряму підготовки “Музичне мистецтво”. – ІваноФранківськ: Нова Зоря, 2012. 72 с.
19. Пігров К. Керування хором. Київ: Мистецтво, 1956. 178 с.
20. Прокулевич. О. Основи хорového диригування : навчальний посібник. Умань : ФОП Жовтий О.О., 2016. 140 с.

21. Сідлецька Т. Культурно-історична еволюція українського оркестру народних інструментів: монографія. Вінниця: ВНТУ, 2009. 184 с
22. Смирнова Т. Хорознавство. Харків: СДПУ, 2000. 180 с.
23. Теряєва Л. Застосування музичних інформаційних технологій при вивченні навчальної дисципліни «Хорове диригування» Освітологічний дискурс, 2019. 285 с.
24. Хащеватська С. Інструментознавство: підручник для вищих навчальних закладів культури і мистецтв III-IV рівнів акредитації. Вінниця: НОВА КНИГА, 2008. 256 с.
25. Цицарев В. Методичні засоби обробки музичних творів для оркестру народних інструментів: навч. посібник. Х., ХДАК, 2006. 77 с.
26. Юцевич Ю. Музика. Словник-довідник. Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2003. 352 с.

Додаткові:

1. Духовна музика українських композиторів 20-х років ХХ ст. / Антологія української духовної музики / упор. Юрченко М. К. Український фонд духовної музики, Вид.-во ім. Олени Теліги, 2004.
2. Карпенко Є. Диригентсько-хорова підготовка вчителя музики. Суми: ВВП „Мрія – 1” ЛТД, 2001. 109 с.
3. Малахов Г. Современные дыхательные методики. Донецк: Сталкер, 2003. 254 с.
4. Марцинковський С., Марцинковська І. Хрестоматія з диригування (клавир, партитура): Навчальний посібник, Херсон: ХДУ, 2009. 166 с.
5. Марцинковський С., Лисенко-Дністровський М., Турчин Г.П. Українське народне інструментознавство: Навчальний посібник. Херсон: Видавництво ХДУ, 2012. 127 с. (Гриф МОН).
6. Стефіна Н.В. Хрестоматія з хорового диригування. Випуск III (у шести частинах). Частина друга: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Суми : видавничо-виробниче підприємство «Мрія», 2015. 290 с.
7. Стахевич О. Искусство Bel Canto в итальянской опере: Монография. Харьков, 2000. 155 с.
8. Стахевич О. Основи вокальної педагогіки. Суми, 2002. 91 с.
9. Стеценко К. Кантати і хори / упор. Юрченко М. К.: Музична Україна, 2007.
10. Хорові сцени з опер українських композиторів XIX – поч. ХХ ст. / упор. Шилов І. К.: Музична Україна, 1991.

Інтернет джерела

1. Нотна бібліотека [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.nlib.org.ua/parts/hor.html> <http://www.info-library.com.ua/libs/stattya/333-estradni-shkoli-ukrayini.html>
2. Хоровий портал [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://hor.by>
3. YouTube [Електронний ресурс] https://www.youtube.com/results?search_query=%D0%BE%D1%80%D0%BA%D0%B5%D1%81%D1%82%D1%80

4. YouTube

[Електронний

ресурс]

https://www.youtube.com/results?search_query=%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B0

**9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення,
використання яких передбачає навчальна дисципліна
(за потребою)**

Навчальна дисципліна «Диригування» забезпечується використанням хрестоматій, посібників, робочої програми з дисципліни; науково-методичної літератури, нотних видань у бібліотеці (у тому числі в електронному вигляді); фонотеки, мультимедійного обладнання, музичного інструментарію.